

2020-04-03
Slutversion

Kv Rio 7

PM Natur

**: EKOLOGI
GRUPPEN**

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Stockholms studentbostäder
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 2020-04-03
Uppdragsansvarig: Ulrika Hamrén
Foton: Om inget annat anges: Ekologigruppen
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 7699
Bilder på framsidan från Kv Rio 7

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Naturen på platsen	6
Habitatnätverk och ESBO	9
Påverkan och konsekvenser	11
Förslag på hänsyn och åtgärder	12
Referenser	13

Sammanfattning

Detta natur-PM behandlar naturfrågor i och kring kvarteret Rio 7 som ligger på Gärdet i Stockholm, i hörnet Värtavägen/ Sandhamnsgatan. Ett liknande natur PM togs tidigare fram för kvarteret New York (Ekologigruppen, 2016), norr om Sandhamnsgatan, och slutsatserna i detta PM är till delar liknande som föregående då platserna ligger alldeles intill varandra på ömsom sida om gatan.

På nu aktuell fastighet Rio 7 planeras ett nytt hus på 8 våningar, där det idag är en parkeringsyta och klippt gräsmatta med ett fåtal träd. Platsen ligger utanför, men i nära anslutning till Kungliga Nationalstadsparken, i den smala bebyggda midja som förbinder södra och norra Djurgården. Nationalstadsparken är ett av Stockholms och länets viktigaste områden med stora ekar och en lång rad skyddsvärda arter som är beroende av såväl själva ekarna, men också av att det i landskapet finns ekar på lagom avstånd från varandra och för att arterna skall kunna sprida sig och hitta emellan, så kallade ekologiska spridningssamband, eller habitatnätverk.

På fastigheten där ett nytt hus planeras finns idag inga ekar, och området bedöms därför ha liten betydelse för eklevande arter. Området är inte heller av betydelse för stadens habitatnätverk för ek. Det fåtal träd i form av körsbär, tall och hästkastanj bedöms främst ha ett visst visuellt värde för fåglar och vissa flygande insekter som orienterar sig med synen när de rör sig mellan olika natur- eller grönytor i staden. Träden har också ett lokalt värde på platsen då de är uppvuxna med vida kronor som erbjuder livs- och födosöksmiljöer till fåglar och insekter.

Uppförande av ett nytt hus bedöms inte allvarligt påverka Nationalstadsparken eller stadens habitatnätverk för eklevande arter, varken direkt eller indirekt, då inga ekar försvinner och det även fortsatt kommer finnas grönytor och gröna samband i området, om än i mindre omfattning. Det är dock fortsatt värdefullt att upprätthålla en grön inramning kring husen i hörnet Sandhamnsgatan/Värtavägen då det finns en viss visuell koppling i ost-västlig riktning.

Gestaltning av nya utemiljöer och val av växter bör ske med ambitionen att tillföra nya gröna värden, t.ex. genom att plantera blommande träd och buskar, samt perenner som gynnar pollinerande insekter. Att kunna bibehålla en grön front mot Sandhamnsgatan och i hörnet Värtavägen skulle bidra till att upprätthålla det lokala gröna visuella sambandet som finns på platsen idag. Möjligheten att få plats med skogsek (*Quercus robur*) med smala kronor, så kallad pyramidek eller pelarek, kan studeras i fortsatt arbete.

Inledning

Kv Rio 7, PM natur
Slutversion
2020-04-03

På uppdrag av Stockholms studenbostäder SSSB har Ekologigruppen tagit fram detta natur-PM för att beskriva naturförutsättningar inom kvarteret Rio 7 på Gärdet i Stockholm, och hur ett nytt hus kan tänkas påverka dessa naturförutsättningar. Ett liknande natur PM togs tidigare fram för kvarteret New York (Ekologigruppen, 2016), norr om Sandhamnsgatan, och slutsatserna i detta PM är således liknande som föregående då platserna ligger intill varandra på ömsom sida om gatan.

Frågan om ekar och eksamband behandlas också i PM:et då området ligger utanför, men i nära anslutning till Kungliga Nationalstadsparken, i den smala bebyggda midja som förbinder södra och norra Djurgården. Nationalstadsparken är ett av Stockholms och länets viktigaste områden med stora ekar och en lång rad skyddsvärda arter, och det är därför viktigt att belysa hur nya byggnader i området kan tänkas påverka dessa värden.

Figur 1. Orienteringskarta över aktuellt område, i förhållande till Kungliga Nationalstadsparkens gränser.

Naturen på platsen

Marken på platsen som är aktuellt för uppförande av nytt hus består av ett hörn i kanten Värtavägen/Sandhamnsgatan med en befintlig byggnad, parkeringsplatser, mindre partier med klippt gräsmatta och ett fåtal träd och buskar ut mot Värtavägen, ett buskparti på östra sidan om det befintliga huset Fyrtalet, samt enstaka planteringar. På aktuell fastighet Rio 7 finns således mycket begränsat med ”naturlig” vegetation, och då i form av ett mindre antal träd. Träden har främst ett lokalt värde på platsen, då de är uppvuxna med stora kronor som erbjuder livs- och födosökmiljöer för insekter och fåglar.

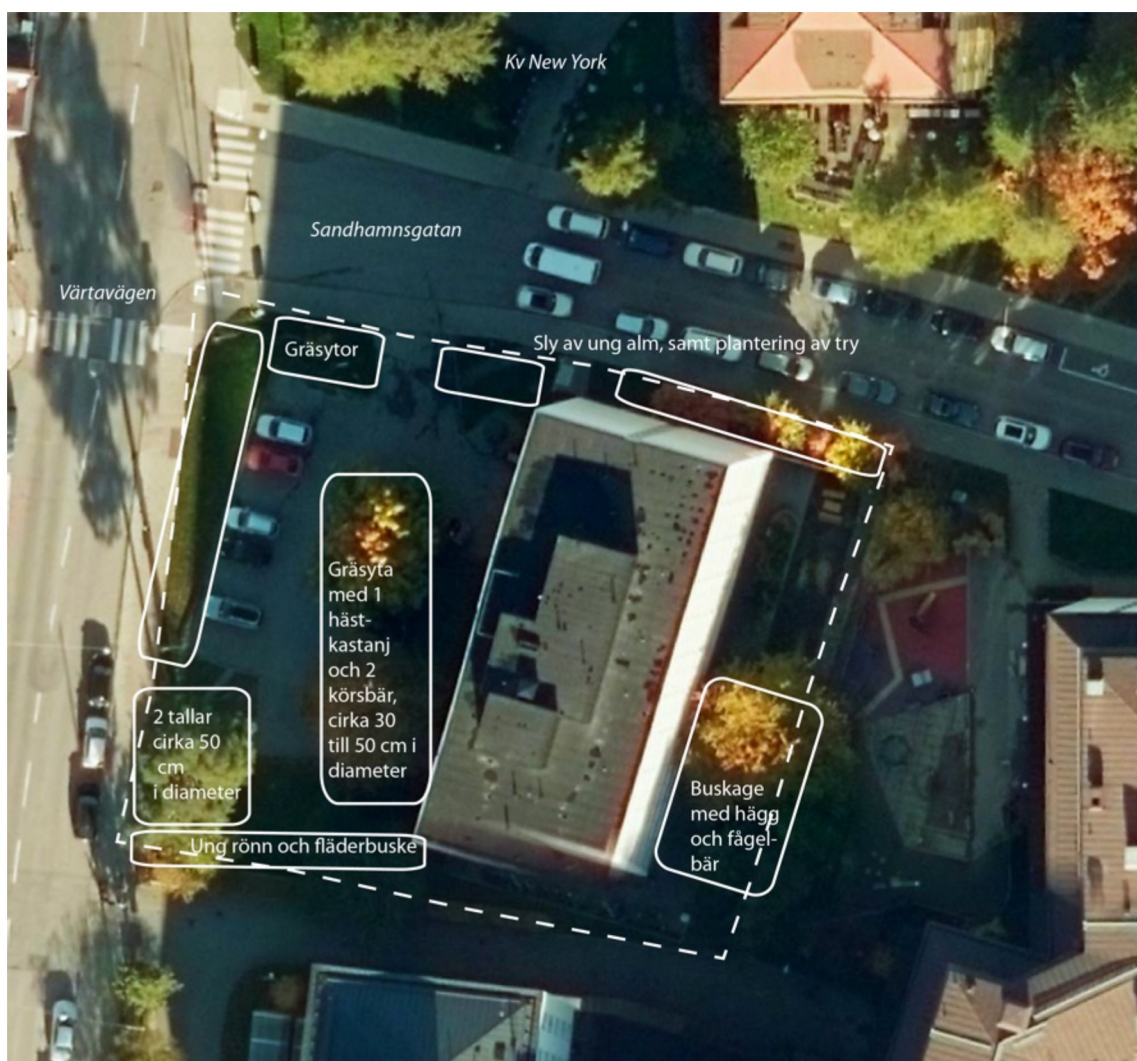

Figur 2. Kartan visar aktuell fastighet i mitten, med omgivande bebyggelse och inslag av naturmark. Grön pil visar ett visst lokalt grönt visuellt samband utmed Sandhamnsgatan.

Fastighetens nuvarande grönytor kan delas in i mindre delområden som består av en gräsmatta på västra sidan av befintligt hus Fyrtalet, med två tallar, två körsbärsträd/fågelbär, en hästkastanj, två unga rönnar, och en fläderbuske. De två tallarna är cirka 30, respektive 50 cm i diameter och är således väl uppvuxna och förhållandevis stora träd. Tallarna är dock inte så pass gamla att de börjat utveckla höga naturvärden, och inga naturvärdsarter kunde ses på träden vid fältbesök. Även körsbärsträdet och kastanjen är uppvuxna träd med stora trädkronor, vilka har lokala naturvärden för fåglar och insekter i form av blomning och bär.

På östra sidan finns ett buskparti med hägg och fågelbär, samt ett par planteringar med perenner. Framför huset Fyrtalet finns ett smalt buskparti mot Sandhamnsgatan med almsly och try. I övrigt består fastigheten av befintligt hus Fyrtalet, samt stensatta eller asfalterade infarts- och parkeringsytor.

Kv Rio 7, PM natur
Slutversion
2020-04-03

Figur 3. Kartan visar en inzoomad bild på nuläge på den aktuella fastigheten Rio 7.

Figur 4. Bilden visar två körsbärsträd i södra delen av aktuell fastighet.

Figur 5. Bilderna visar de befintliga tallarna och en mindre rönn ut mot Värtavägen i södra delen (nedre bilden, vy mot väster), samt ett kastanjetråd upp mot befintlig byggnad Fyrtalet (övre bilden, vy mot nordost och Sandhamnsgatan).

Habitatnätverk och ESBO

Kv Rio 7, PM natur
Slutversion
2020-04-03

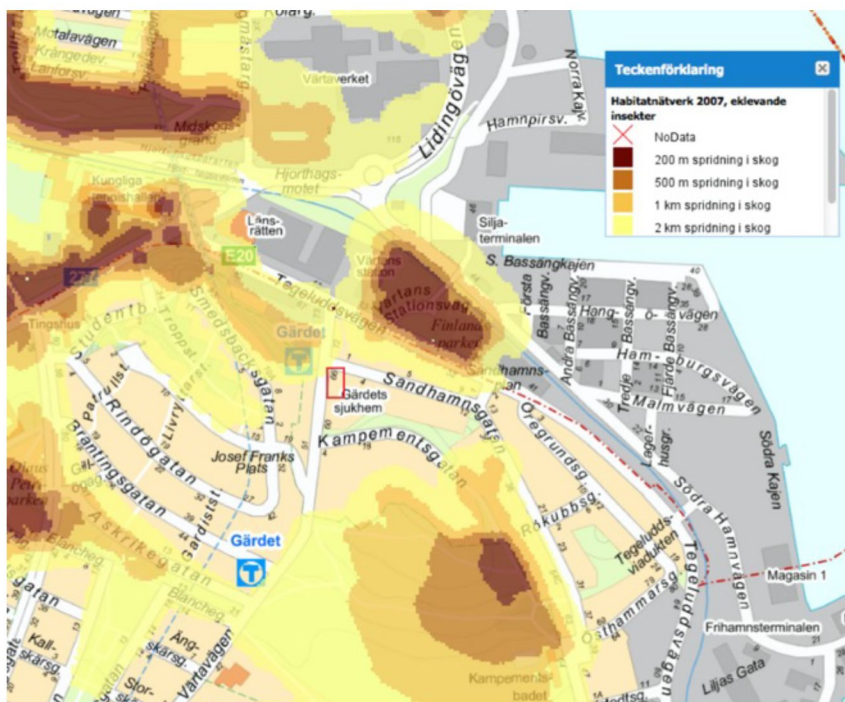
Stockholms stad har tagit fram planeringsverktyg över stadens viktiga naturmarker och hur de hänger samman med varandra, så kallade habitatnätverk. Precis som människor är arter beroende av en infrastruktur, det vill säga att naturområden hänger samman med varandra eller ligger på lagom avstånd för att arter skall kunna röra sig emellan dem. Detta kallas för ekologiska spridningssamband, habitatnätverk, konnektivitet eller grön infrastruktur.

Hur storlek, samband och avstånd varierar beror naturligtvis helt på vilka arter som åsyftas, men i Stockholms har man valt att fokuserat på tre olika viktiga naturtyper (habitat) och arter som lever i dessa: äldre barrskog (fåglarna barrskogsmesar), våtmarker (padda och andra groddjur), samt ekmiljöer (eklevande insekter). Med hjälp av datormodeller har man gjort bilder över stadens kända viktiga naturmiljöer och avstånd mellan dessa, i förhållande till hur de tänkta arterna kan sprida sig och hur långt (Stockholm stad, 2007).

I detta området kring Rio 7 är det bara ekmiljöer som är aktuella att förhålla sig till.

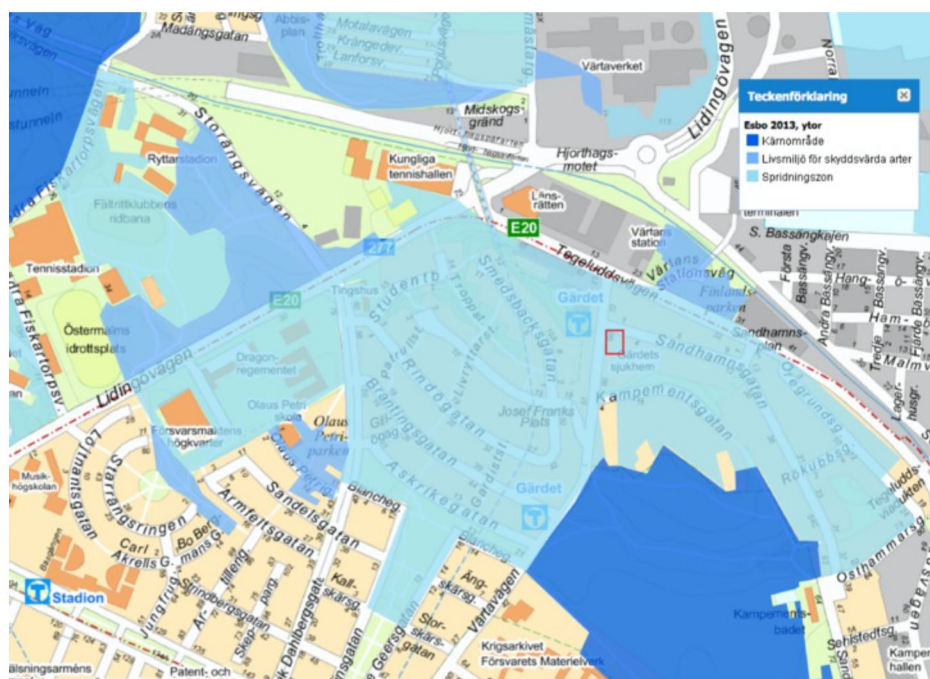

Figur 6. Områden med ekar (färgade områden), samt större fristående ekar (färgade punkter) från Stockholms ekdatabas. Röd rektangel visar aktuellt område och där förekommer som synes inga ekar. Karta från Dataportalen, Stockholms stad.

Figur 7. Kartan visar ett utsnitt av stadens habitatnätverk för ek. Ju mörkare färg desto starkare samband. Aktuellt område visar med en röd rektangel, och ligger strax utanför modellerade samband. Karta från Dataportalen, Stockholms stad.

Förutom stadens habitatnätverk finns även en sammantagen karta över alla värdefulla naturområden i staden, så kallade Ekologiskt Särskilt Betydelsefulla Områden (ESBO). Dessa områden är i sin tur indelade i kärnområden (viktigast), livsmiljö för skyddsvärda arter (näst viktigast) och spridningszon (viktiga områden som binder samman områden av de två första klasserna). Aktuellt område ligger inom klassen spridningszon, vilket gör det viktigt att upprätthålla de lokala ekologiska sambanden så långt som möjligt.

Figur 8. Kartan visar stadens Ekologiskt Särskilt Betydelsefulla Områden (ESBO). Röd rektangel visar aktuell fastighet som ligger i det som benämns spridningszon. Karta från Dataportalen, Stockholms stad.

Påverkan och konsekvenser

Kv Rio 7, PM natur
Slutversion
2020-04-03

Nedan visas förslag på landskapsutformning och växtytor kring föreslaget nytt hus.

Figur 9. Illustrationsplan/förslagsskiss över föreslaget nytt hus och anslutande grönytor

Inga befintliga fristående ekar eller ekmiljöer berörs av föreslaget nytt hus. Uppförande av ett nytt hus bedöms således inte allvarligt påverka Nationalstadsparken eller stadens habitatnätverk för eklevande arter, varken direkt eller indirekt, då inga ekar försvinner och det även fortsatt kommer finnas grönytor och gröna samband i området, om än i något mindre omfattning.

Det planerade nya huset kommer i huvudsak placeras på dagens parkeringsytor. Vidare tas del av gräsmattan med befintliga träd i

anspråk, vilket minskar den lokala grönskan på platsen. De två tallarna, kastanjen och ett av körsbärsträden behöver tas ned. Ett av körsbärsträden bedöms kunna sparas längs i söder, vilket vore värdefullt då dess uppvuxna form och stora krona erbjuder livs- och födosöksmiljöer för fåglar och insekter i form av blomning och bär.

Nya grönytor och planteringar kommer till stora delar ersätta de ytor som tas i anspråk.

Genom att huset placeras ganska långt in på fastigheten från Sandhamnsgatan sett, bibehålls den gröna siktlinjen utmed gatan och det finns möjlighet att med växtplanering skapa grönytor på platsen.

Detta öppna/gröna parti speglar det som planeras kring nya byggnaden på Kv New York, mitt emot, vilket har möjlighet att bilda ett "grönt hörn" som leder vidare blicken västerut från Sandhamnsgatan mot skogspartiet ovanför Gärdets tunnelbanestation.

Förslag på hänsyn och åtgärder

- Att kunna bibehålla en grön front mot Sandhamnsgatan och i hörnet Värtavägen skulle bidra till att upprätthålla det lokala gröna visuella sambandet som finns på platsen idag.
- Gestaltning av nya utemiljöer och val av växter bör ske med ambitionen att tillföra nya gröna värden och ekosystemtjänster, t.ex. genom att plantera blommande träd och buskar, samt perenner som gynnar pollinerande insekter.
- Växtval bör anknyta till platsen och omgivningens naturliga vegetation. Ytor med klassisk klippt gräsyta bör minimeras för att främst möta behovet av umgängesytor för studenter, men i övrigt är ytor med blommande växter att föredra.
- Möjligheten att eventuellt få plats med skogsek (*Quercus robur*) med smala kronor, så kallad pyramidek eller pelarek, kan studeras i fortsatt arbete. Smala former av ek kan inte fullt ut jämföras med ekar med naturliga vida kronor, men på sikt kan huvudstammen möjligen erbjuda en viss form av livsmiljöer för eklevande arter.
- Det är viktigt att i byggskedet skydda träd och vegetation som ska sparas, inklusive rotområdet, genom att gränsa av arbetsområdet på ett tydligt sätt med byggstaket. Att bara sätta plank på trädstammar är inte tillräckligt. Skyddsåtgärder bör ingå i kravställan för upphandlad entreprenör.
- Undersök möjligheten att ta tillvara någon av de nedtagna trädstammarna på platsen eller i närområdet. Död ved är i sig en värdefull ekologisk resurs, och med en anpassad gestaltning kan trädstammar tillföra estetiska värden.
- Fågelholkar och så kallade insektshotell kan öka platsens ekologiska funktion. Förslagsvis används en del av trädstammarna till att borra små hål i för att gynna vilda små bin.

Referenser

Kv Rio 7, PM natur
Slutversion
2020-04-03

Tryckta källor

Ekologigruppen, 2016. Kv New York, PM natur, med fokus på eksamband.

Stockholms stad, miljöförvaltningen, 2012. Stockholms ekologiska infrastruktur – bakgrund och beskrivning av databas och karta.

Stockholms stad, miljöförvaltningen, och KTH, 2006. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Metodutveckling med groddjur som exempel.

Stockholms stad, miljöförvaltningen, och KTH, 2007. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter.

Wingårdhs och Ekologigruppen, 2016. Kvarteret New York. Landskap –förutsättningar och utgångspunkter för gestaltning.

Digitala källor

Dataportalen, Stockholms stad. Kartor över stadens habitatnätverk, ekdatabas, samt ESBO-område.

<http://dataportalen.stockholm.se/dataportalen/>